

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Дитяча хірургія

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

підготовки доктор філософії

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Спеціальність 222 Медицина

Спеціалізація «Дитяча хірургія»

2016 рік

Робоча програма розроблена у відділі аспірантури і докторантури

Розробники програми: д.мед.н., доц. Коноплицький В.С., д.мед.н. проф. Погорілий В.В., к.мед.н., доц. Якименко О.Г., к.мед.н., ас. Солейко Д.С.
(науковий ступень, посада, П.І.Б. розробників)

Обговорено на Центральній методичній раді та рекомендовано до затвердження Вченою радою

« ____ » _____ 2016 р., протокол № ____

Проректор з наукової роботи

Затверджено на засіданні Вченої ради

« ____ » _____ 2016 р., протокол № ____

Голова Вченої ради

Ректор

ВСТУП

Програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону України «Про вищу освіту» та відповідно до ПОРЯДКУ підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), Положення про підготовку докторів філософії та докторів наук від [REDACTED]

Спеціальність «222 Медицина»
Спеціалізація «Дитяча хірургія»

Дана програма є частиною освітньої програми підготовки докторів філософії в рамках професійної спеціалізації, і розрахована на 10 кредитів, які засвоюються протягом 3 років.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є хірургічні захворювання у дітей.

Міждисциплінарні зв'язки: нормальна фізіологія, нормальна анатомія, патологічна анатомія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, внутрішні хвороби, педіатрія, акушерство та гінекологія, хірургія, ендокринологія, урологія, травматологія та ортопедія, анестезіологія та реанімація, ендоскопічна хірургія, онкологія.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів.

1. **Ургентна дитяча хірургія.**
2. **Вади розвитку у дітей.**
3. **Дитяча хірургія надзвичайних станів.**

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «дитяча хірургія» є формування цілісного уявлення про етіологію, патогенез, симптоматику, діагностику, оперативні та неоперативні методи лікування хірургічних захворювань у дітей.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «дитяча хірургія» є формування цілісної системи знань, професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності.

1.3. Аспіранти повинні:

знати: особливості будови та фізіології органів та систем дитячого організму, профілактики дитячого травматизму, загально-клінічних діагностичних методів, УЗД, КТ, МРТ та рентгенологічної діагностики, призначення антибактеріальної терапії, інфузійної терапії, посиндромного медикаментозного лікування, оперативних втручань при хірургічних захворюваннях у дітей.

вміти: інтерпретувати результати клінічних методів дослідження: рентгенографія, рентгеноскопія, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія (МРТ, ЯМР), ультразвукове дослідження (УЗД), ендоскопія та інші; рішати стандартні, типові та ускладнені професійні задачі (в т.ч. тестові), надавати допомогу при невідкладних станах, призначати консервативну посиндромну терапію, антибактеріальну, інфузійну терапію, здійснювати оперативні втручання при хірургічних захворюваннях у дітей.

мати поняття: про норму та патологію, індивідуальну, вікову та статеву мінливість будови органів та систем організму людини у дитячому віці, фізіологічні показники гомеостазу, УЗД, КТ, МРТ рентгенологічного, функціональних досліджень органів та систем у дитячому віці, основні принципи антибактеріальної та посиндромної терапії, здійснення хірургічних втручань та асистенцій при хірургічних захворюваннях у дітей, про сучасні методи діагностики та лікування із суміжних медичних дисциплін.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 300 години 10 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль 1. Ургентна дитяча хірургія.

Модуль 2. Вади розвитку у дітей.

Модуль 3. Дитяча хірургія надзвичайних станів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Аспірантура		
	у тому числі		
	Л	С.Р	Пр.
Модуль 1			
Змістовний модуль 1. Гнійно-запальні захворювання дитячого віку.	-	20	20
Змістовний модуль 2. Переломи та травми у дітей.	-	10	10
Всього	-	30	30
Модуль 2			
Змістовний модуль 1. Вади розвитку, що супроводжуються дихальною недостатністю.	-	5	5
Змістовний модуль 2. Вади розвитку, що супроводжуються кишковою непрохідністю.	-	7	7
Змістовний модуль 3. Вади розвитку сечостатевої системи.	-	7	7
Змістовний модуль 4. Вади розвитку опорно-рухового апарату.	-	5	5
Змістовний модуль 5. Доброякісні новоутворення кісток та суглобів.	-	3	3
Змістовний модуль 6. Доброякісні новоутворення м'яких тканин.	-	5	5
Змістовний модуль 7. Злоякісні новоутворення кісток та суглобів.	-	3	3
Змістовний модуль 8. Злоякісні новоутворення м'яких тканин.	-	5	5
Всього	-	40	40
Модуль 3			
Змістовний модуль 1. Політравма у дітей.	-	4	4
Змістовний модуль 2. Кровотечі ШКТ у дітей.	-	4	4
Змістовний модуль 3. Травматичний шок. Больовий шок.	-	4	4
Змістовний модуль 4. Синдром внутрішньогрудної напруги.	-	4	4
Змістовний модуль 5. Септичний шок.	-	4	4
Всього	-	20	20
Усього годин за дисципліну	-	90	90

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ-1

№/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1.	Фурункул. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
2.	Карбункул. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
3.	Панаріцій. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
4.	Пароніхій. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
5.	Лімфаденіт, абсцес, флегмона, бешиха. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
6.	Мастит. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
7.	Псевдо-фурункульоз. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
8.	Флегмона новонароджених. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
9.	Парапроктит. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
10.	Гострий гематогенний остеомієліт. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Реабілітація.	3
11.	Хронічний гематогенний остеомієліт. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Реабілітація.	2
12.	Артрити в дитячому віці. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
13.	Сепсис. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика,	3

	лікування. Реабілітація.	
14.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з гнійно-запальних захворювань дитячого віку.	2
15.	Переломи верхніх кінцівок. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, особливості іммобілізації. Покази до консервативного лікування. Покази до оперативного лікування. Обсяг лікування.	3
16.	Переломи нижніх кінцівок. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, особливості іммобілізації. Покази до консервативного лікування. Покази до оперативного лікування. Обсяг лікування.	3
17.	Переломи пласких кісток. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, особливості іммобілізації. Покази до консервативного лікування. Покази до оперативного лікування. Обсяг лікування.	2
19.	Підсумковий контроль. Засвоєння модуля 1. Практичні навички та узагальнення матеріалу з переломів та травм у дітей.	2
Разом		30

МОДУЛЬ-2

№/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1.	Вроджена гіпоплазія легень. Вроджені кісти легень. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
2.	Бронхоектатична хвороба. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
3.	Атрезія стравоходу. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.	1
4.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з вроджених	2

	вад розвитку, що супроводжуються дихальною недостатністю.	
5.	Гастрошизис. Пуповинна грижа. Синдром Прюне-Беллі. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування. Диспансерний нагляд. Покази до надання соціальної допомоги.	1
6.	Синдром Леда. Синдром мальротачії кишечника. Вроджений гіпертрофічний пілоростеноз. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Диспансерний нагляд. Покази до надання соціальної допомоги.	1
7.	Грижі передньої черевної стінки у дітей. Крипторхізм. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Диспансерний нагляд. Покази до надання соціальної допомоги.	1
8.	Хвороба Гіршпрунга. Доліхосигма. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Диспансерний нагляд. Покази до надання соціальної допомоги.	1
9.	Атрезія ануса та прямої кишки. Інші аноректальні вади. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Диспансерний нагляд. Покази до надання соціальної допомоги.	1
10.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з вроджених вад розвитку, що супроводжуються кишковою непрохідністю.	2
11.	Аплазія, агенезія нирки. Підковоподібна нирка. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
12.	Полікістозна хвороба нирок. Мультикістозна хвороба нирок. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Етіологія,	1

	патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	
13.	Вроджений гідронефроз. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
14.	Подвоєння нирки. Міхурово-сечівниковий рефлюкс. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
15.	Екстрофія сечового міхура. Гіпоспадія. Епіспадія. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
16.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з вроджених вад розвитку сечовидільної системи.	2
17.	Дисплазія кульшових суглобів. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
18.	Вроджена кривошия. Вроджена клишоногість. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
19.	Полідактилія, синдактилія, арахнодактилія. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
20.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з вроджених вад розвитку кісток та суглобів.	2
21.	Гемангіоми, лімфангіома, папілома, атерома, ліпома, фіброма, келоїд. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
22.	Дермоїдна кіста або дермоїд, тератома. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
23.	Нейрофіброматоз, тимомими. Етіологія, патогенез,	1

	класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	
24.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з доброякісних пухлин м'яких тканин у дітей.	2
25.	Нефробластома. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
26.	Нейробластома. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
27.	Пигментні пухлини. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
28.	Практичні навички та узагальнення матеріалу зі злоякісних пухлин м'яких тканин у дітей.	2
29.	Остеома, остеїд-остеома, остеохондрома, фіброзна дисплазія кістки. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.	1
30.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з доброякісних пухлин кісток у дітей.	2
31.	Рабдоміосаркома, остеогенна саркома, саркома Юїнга.	1
32.	Підсумковий контроль. Засвоєння модуля 2. Практичні навички та узагальнення матеріалу зі злоякісних пухлин кісток у дітей.	2
Разом		40

МОДУЛЬ - 3

№/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1.	Комбінована травма. Сполучна травма. Етіологія, патогенез, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика,	1

	лікування. Тактика лікаря на етапі стаціонарного лікування.	
2.	Поєднана травма. Етіологія, патогенез, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Тактика лікаря на етапі стаціонарного лікування. Надання першої медичної допомоги при політравмі на догоспітальному етапі. Вимоги до транспортування хворих із політравмою.	1
3.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з політравми у дітей.	2
4.	Кровотечі із верхніх, середніх та нижніх відділів ШКТ. Етіологія, патогенез, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика. лікування, критерії та покази до хірургічного лікування в залежності від етіологічного фактору та ступеню активності кровотечі.	1
5.	Кровотечі із верхніх, середніх та нижніх відділів ШКТ. Основні напрямки консервативного лікування, критерії та покази до хірургічного лікування в залежності від етіологічного фактору та ступеню активності кровотечі. Об'єм хірургічного лікування.	1
6.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з кровотеч ШКТ у дітей.	2
7.	Травматичний шок. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі.	1
8.	Больовий шок. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі.	1
9.	Практичні навички та узагальнення матеріалу з травматичного та больового шоку.	2
10.	Синдром внутрішньогрудної напруги. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Тактика надання допомоги на догоспітальному етапі.	1

11.	Класифікація дренажів, покази до їх застосування. Види дренивання, покази до їх застосування. Покази до пункційного та оперативного методів лікування синдрому внутришньогрудної напруги.	1
12.	Практичні навички та узагальнення матеріалу із синдрому внутришньогрудної напруги.	2
13.	Септичний шок. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика. Диференційна діагностика, посиндромне лікування.	1
14.	Септичний шок. Надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Характеристик основних груп медичних препаратів терапії септичного шоку.	1
15.	Підсумковий контроль. Засвоєння модуля 3. Практичні навички та узагальнення матеріалу із септичного шоку.	2
Разом		20

8. Самостійна робота

МОДУЛЬ - 1

№/п	Тема	Кількість годин
1	Особливості кровопостачання кінцівок у дітей різних вікових груп.	1
2	Особливості кровопостачання грудної клітки та її органів у дітей різних вікових груп.	1
3	Особливості кровопостачання черевної порожнини та черевних стінок у дітей різних вікових груп.	1
4	Особливості кровопостачання ділянок голови та шиї у дітей різних вікових груп.	1

5	Особливості кровопостачання органів малого тазу, пахових та сідничних ділянок, статевих органів у дітей різних вікових груп.	1
6	Особливості іннервації кінцівок у дітей різних вікових груп.	1
7	Особливості іннервації грудної клітки та її органів у дітей різних вікових груп.	1
8	Особливості іннервації черевної порожнини та черевних стінок у дітей різних вікових груп.	1
9	Особливості іннервації ділянок голови та шиї у дітей різних вікових груп.	1
10	Особливості іннервації органів малого тазу, пахових та сідничних ділянок, статевих органів у дітей різних вікових груп.	1
11	Особливості дренування запальних вогнищ м'яких тканин у дітей.	1
12	Особливості будови шкіряного покриву у дітей молодшої вікової групи.	1
13	Особливості анатомічної та гістологічної будови трубчастих та плоских кісток у дітей.	1
14	Теорії патогенезу гострого гематогенного остеомієліту.	1
15	Методики розкриття та дренування кісткових та параосальних гнійних вогнищ.	1
16	Чинники генералізації та хронізації гострого гематогенного остеомієліту.	1
17	Особливості діагностики гострого гематогенного остеомієліту у дітей різних вікових груп. Напрямки консервативного лікування при гострому гематогенному остеомієліті.	1
18	Характеристика септичних вогнищ при гострому гематогенному остеомієліті, особливості їх діагностики, консервативного лікування. Покази до хірургічного лікування та об'єм.	1
19	Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу	2

	з гнійно-запальних захворювань дитячого віку.	
20	Організація роботи травмпункту та дитячого травматологічного відділення.	1
21	Методи діагностики травматичних ушкоджень у дітей.	1
22	Особливості імобілізації у дітей на догоспітальному етапі та принципи транспортування хворих.	1
23	Медикаментозні та немедикаментозні методи корекції теплових втрат та втрат рідини у пацієнтів дитячого віку на догоспітальному етапі.	1
24	Клінко-фармакологічна характеристика груп знеболюючих препаратів та спазмолітиків.	1
25	Інструментарій, який використовується при ортопедичних та травматологічних операціях.	1
26	Шляхи та методи попередження та зупинки крововтрати при ортопедичних та травматологічних операціях.	1
27	Види остеометалосинтезу та розвантаження кінцівок, які застосовуються в дитячому віці при ортопедичних та травматологічних операціях.	1
28	Підготовка практичних навичок та узагальнення матеріалу з переломів та травм у дітей. Підготовка до підсумкового контролю засвоєння Модулю – 1.	2
Разом		30

МОДУЛЬ - 2

1	Особливості анатомічної та фізіологічної будови дихальних шляхів та легенів у дітей різних вікових груп. Фізіологія транспорту повітря та газообміну в легеневій тканині. Умови виникнення респіраторного дістрес-синдрому.	1
2	Особливості анатомічної та фізіологічної стравоходу у дітей різних вікових груп. Особливості діагностики атрезії стравоходу.	1
3	Види швів, які застосовуються при накладанні стравохідно-стравохідного анастомозу. Особливості інтраопераційного дренивання середостіння та накладання гастростоми, езофагеальної стоми при атрезії стравоходу.	1
4	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з вад розвитку, що супроводжуються дихальною недостатністю.	2
5	Ембріогенез органів черевної порожнини. Клінічні варіанти синдрому мальотації кишечника.	1
6	Методики пластики передньої черевної стінки при синдромі Пруне-Беллі ("сливовий живіт").	1
7	Методи пластики передньої черевної стінки при гастрошизисі та пуповинній грижі.	1
8	Методики хірургічного лікування хвороби Гіршпрунга. Локалізація накладання стом та покази до накладання стом при хворобі Гіршпрунга. Патологічна фізіологія ентероколіту при хворобі Гіршпрунга.	1
9	Покази та протипокази до одномоментного низвідення прямої кишки та формування ануса при атрезії ануса та прямої кишки. Методики хірургічного лікування.	1
10	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з вад розвитку, що супроводжуються кишковою непрохідністю.	2
11	Ембріогенез нирок та сечовивідних шляхів.	1
12	Патофізіологічні зміни ниркових тканин, морфологічна будова	1

	кіст при полікістозній та мультикістозній хворобах нирок.	
13	Методики та принципи пластики та дренивання пієлоуретрального сегмента при вродженому гідронефрозі в залежності від етіології захворювання.	1
14	Методика сучасного лікування екстрофії сечового міхура.	1
15	Особливості обстеження пацієнтів дитячого віку із міхурово-сечовидним рефлюксом. Методики хірургічного та нехірургічного лікування міхурово-сечовидного рефлюкса.	1
16	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з вад розвитку сечовидільної системи.	2
17	Ембріогенез та розвиток кульшового суглоба в перші 3 роки життя. Анатомія тканин ділянки кульшового суглоба.	1
18	Методики хірургічного лікування вродженої клишоногості. Особливості імобілізації нижніх кінцівок при вродженій клишоногості.	1
19	Методики хірургічного та нехірургічного лікування вродженої кривошії.	1
20	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з вроджених вад розвитку кісток та суглобів.	2
21	Морфологічна будова тканин гемангіоми, лімфангіоми, папіломи, атероми, ліпоми, фіброми, келоїду, дермоїду, тератоми, тіоми та при нейрофіброматозі.	1
22	Методики хірургічного та нехірургічного лікування доброякісних пухлин. Види нехірургічного лікування гемангіом.	1
23	Покази та методики хірургічного лікування тімом та нейрофіброматозу.	1
24	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з доброякісних пухлин м'яких тканин у дітей.	2
25	Морфологія нефробластоми. Протокольне оперативне та неоперативне лікування нефробластоми.	1

26	Причинно-наслідковий зв'язок між патофізіологічними механізмами розвитку нейробластоми та маркерними змінами в результатах додаткових методів обстеження.	1
27	Морфологічна будова пігментних тканин. Покази до видалення пігментних утворень шкіряних покривів. Принципи видалення пігментних тканин.	1
28	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу зі злроякісних пухлин м'яких тканин у дітей.	2
29	Морфологічна будова остеоми, остеїд-остеоми, остеохондроми, фіброзної дисплазії кістки. Особливості рентгенологічної діагностики пухлин кісток.	1
30	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з доброякісних пухлин кісток у дітей.	2
31	Морфологічна будова рабдоміосаркоми, остеогенної саркоми, саркоми Юїнга. Особливості рентгенологічної діагностики.	1
32	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу зі злроякісних пухлин кісток у дітей. Підготовка до підсумкового контролю засвоєння Модулю – 2.	2
Разом		40

МОДУЛЬ - 3

1	Патофізіологічні механізми розвитку порушень функціонування органів та тканин в залежності від сполучення етіологічних чинників та поширеності і важкості уражень.	1
2	Клініко-морфологічна характеристика груп препаратів для інтенсивної терапії політравми. Покази та протипокази до застосування препаратів крові та їх замінників.	1
3	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з політравми.	2
4	Класифікація синдрому портальної гіпертензії за етіологічними	1

	чинниками. Методики хірургічного лікування в залежності від етіології синдрому портальної гіпертензії.	
5	Сучасні методи діагностики та консервативного лікування кровотеч ШКТ у дітей.	1
6	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з кровотеч ШКТ у дітей.	2
7	Патофізіологічні механізми розвитку травматичного шоку.	1
8	Патофізіологічні механізми розвитку больового шоку.	1
9	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу з травматичного та больового шоку.	2
10	Патофізіологічні механізми розвитку синдрому внутришньогрудної напруги.	1
11	Ускладнення пункційного та хірургічного лікування синдрому внутришньогрудної напруги.	1
12	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу із синдрому внутришньогрудної напруги.	2
13	Патофізіологічні механізми розвитку септичного шоку.	1
14	Мікробіологічна характеристика вірусних та бактеріальних штамів, як етіологічних причин розвитку септичного шоку.	1
15	Підготовка практичних навичок і узагальнення матеріалу із септичного шоку. Підготовка до підсумкового контролю засвоєння Модулю – 3.	2
Разом		20

9. Індивідуальні завдання.

Написання реферату, доповідь на засіданнях практичних та наукових конференцій з дитячої хірургії, підготовка та публікація наукових статей.

10. Методи навчання.

Практичні заняття, підсумкові заняття, семестрові модулі, лекції, керівництво НДРС. Використання дистанційного навчання – з залученням аспірантів до міжнародно-визнаних курсів та освітніх ресурсів.

11. Методи контролю.

Поточний контроль, підсумковий контроль змістових модулів, підсумковий модульний (семестровий) контроль. Форма поточного контролю обирається науковим керівником або керівником навчального медико-лабораторного центру. За умов успішного завершення курсу та досягнення мети й завдань навчання аспірант отримує сертифікат, у якому зазначено назву навчального курсу, перелік набутих навичок та вмінь, а також рівень їх опанування.

12. Система оцінювання.

Оцінювання навчальної діяльності аспіранта здійснюється відповідно до вимог навчальної програми та інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності при кредитно-модульній системі організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (2005).

Критерії оцінювання знань з дисципліни

Форма контролю і система оцінювання відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції прийнятої рішенням Вченої ради. Протокол №2 від 28.09.2010 р.

Оцінка за модуль визначається, як сума оцінок поточної успішності (згідно шкали перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали), прийнятої рішенням Вченої ради ВНМУ. Протокол №2 від 28.09.2010 р.

Максимальна кількість балів, що присвоюється аспірантам при засвоєнні модуля – 200 балів, у тому числі за поточну діяльність – 120 балів, за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів.

Поточний контроль здійснюється на кожному занятті відповідно конкретним цілям теми, під час індивідуальної роботи викладача зі аспірантом для тих тем, які аспірант опрацьовує самостійно і вони не входять до структури практичного заняття. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної та практичної підготовки.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність аспіранта виставляються оцінки за 4-х бальною (традиційною) шкалою, які потім конвертуються у бали. Застосовується така система конвертації традиційної системи оцінки у бали. У кінці кожного модуля вираховується середня арифметична оцінка серед всіх оцінок поточної успішності до сотої частини бала. Після цього середня арифметична традиційної оцінки згідно шкали перерахунку (Наказ № 396 від 28.10.2010 р. по ВНМУ ім. М.І. Пирогова) конвертується у бали. Наприклад, середня арифметична складає 5,00. Згідно шкали перерахунку це відповідає 120 балам, і складає максимальну кількість, яку може набрати аспірант при вивченні модуля за поточну навчальну діяльність.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати аспірант при вивченні модуля, визначають шляхом конвертації середньої арифметичної 3,00, що

відповідає 72 балам. Тобто, це найменша кількість балів, яка дозволяє аспіранту скласти підсумковий модульний контроль.

Модульний підсумковий контроль. Модульний підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення модуля. До підсумкового контролю допускаються аспіранти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою і включає контроль теоретичної і практичної підготовки.

Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав **на менше 50 балів**.

Оцінювання індивідуальної самотійної роботи. Бали за індивідуальні завдання нараховуються аспіранту лише при успішному їх виконанні. Кількість балів, які нараховуються за різні види індивідуальних завдань залежать від їх об'єму й значущості, але становить не більше 10 балів. Вони додаються до суми балів, набраних аспірантом за поточну навчальну діяльність, або до підсумкової оцінки з дисципліни за рішенням кафедри. Додаткові бали нараховуються за призові місця на внутрішньо-університетських, міжуніверситетських та міжнародних олімпіадах і конференціях, публікацію наукових праць, отримання позитивних рішень на корисні моделі, патенти, нововведення, виготовлення та створення схем, таблиць, відеофільмів, тощо.

Оцінювання дисципліни:

Згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова вводяться іспити.

1. Для всіх модулів окрім останнього бали за *Поточну успішність* (ПУ) та *Підсумковий модульний контроль* (ПМК) вносяться у відомості (відомість ПМК).
2. Останній ПМК є іспитом. Поточну успішність за останній модуль вноситься у відомість іспиту (Форма № Н - 5.03) без змін згідно 120-бальної системи (від 72 балів (оцінка 3) до 120 балів (оцінка 5)).
3. Іспит проводиться згідно розкладу екзаменаційної сесії.
Оцінка за іспит відповідає шкалі:

Оцінка «5» - 80-71 балів

Оцінка «4» - 70-61 балів

Оцінка «3» - 60-50 балів

4. Іспит приймає екзаменаційна комісія у складі: екзаменатор (за наказом), члени комісії (представник деканату або кафедри) та науковий керівник.

5. Отримані бали відповідають фіксованій шкалі оцінок:

Оцінка «5» - 200-180 балів

Оцінка «4» - 179,9-160 балів

Оцінка «3» - 159,9-122 балів

Іспит не є остаточною оцінкою за дисципліну. Остаточна оцінка за дисципліну (бали / категорія / традиційна оцінка) отримується після ранжування дисципліни в програмі «Контингент».

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим модульним контролем (ПМК), прийнята рішенням Вченої ради ВНМУ протокол №2 від 28.09.10

Шкала оцінювання іспитів згідно рішення Вченої Ради ВНМУ від 27.09.2012 р.: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену	Для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,9	B	добре	
160-169,9	C	задовільно	
141-159,9	D		
122-140,99	E		
	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Тексти та конспекти лекцій. Методичні розробки для аспірантів з практичних занять. Збірник тестових завдань; електронний банк тестових завдань, банк тестових завдань на паперових носіях, ситуаційні завдання.

14. Перелік навчального обладнання, технічних засобів навчання.

Хірургічні інструменти, муляжі, рентгенологічні знімки, та знімки КТ, МРТ на електронних та оптичних носіях.

15. Технічні засоби навчання.

Комп'ютери.

14. Рекомендована література:

Базова

1. Дитяча травматологія: практичний посібник / під ред. О.В. Дольницького, Д.Ю. Кривчені, М.Є. Поліщука. – Київ: «Книга плюс», 2006. – 472с.
2. Хірургічні захворювання у дітей: навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / під ред. Д.Ю. Кривчені, С.В. Лисак, О.М. Плотников. – Вінниця: «Нова книга», 2008. – 256с.
3. Лапароскопічна хірургія в педіатрії: навчально-практичний посібник / П.С. Русак, О.А. Данилов, Ю.П. Кукуруза, В.Ф. Рибальченко. – Житомир-Київ: «Косенко», 2006. – 128с.
4. Довідник хірурга / С.Д. Хіміч. – К: «Здоров», 2011. – 208с.
5. Курс лекцій по дитячій хірургії: учбовий посібник / В.М. Грона. – Донецьк, 2007. – 265с.
6. Хірургія дитячого віку / під ред. В.І. Сушко. – Київ: «Медицина», 2008. – 507с.
7. Амбулаторно-поліклінічні хірургія дитячого віку: навчально-методичний посібник / під ред. В.І. Сушко. – Дніпропетровськ: «Наука і освіта», 2003. – 344с.
8. Хірургія дитячого віку: підруч. [для студ. вищ. мед. навч. закл.] / Й.І. Библиук, Ю.Й. Библиук. — Івано-Франківськ, 2006. — 380с.
9. Хірургія дитячого віку: підручник / [В.І.Шушко, Д.Ю.Кривченя, О.А.Данилов, В.А.Дігтяр та ін.]; за ред. В.І.Шушко, Д.Ю.Кривчені. - К.: Медицина, 2009. — 800с.
10. Хірургія дитячого віку / за ред. В.І. Сушка. — К.: Здоров'я, 2002. — 704с.

Додаткова література:

1. Абдоминальная хирургия: в 2 т. Т. 2 / Р. А. Григорян. - М. : МИА, 2006. – 600 с.
2. Абдоминальная хирургия. В 2 т. Т.1 / Р. А. Григорян. - М. : МИА, 2006. - 607 с.
3. Атлас хирургических операций [Текст] / М. И. Маврин, Д. М. Красильников, В. М. Маврин. - Казань : КГМУ, 2006. - 356 с.
4. Военно-полевая хирургия. Практикум: учеб. пособие / под ред. Е. К. Гуманенко. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2008. - 400 с.
5. Воспаление. Мобилизация клеток и клинические эффекты / С. М. Белоцкий, Р. Р. Авталион, С. М. Белоцкий, Р. Р. Авталион. - М. : БИНОМ, 2008. - 240 с.
6. Воспалительные заболевания в гинекологии / Т. Ю. Пестрикова, И. В. Юрасов, Е. А. Юрасова. - М.: Литтерра, 2009. - 256 с.

7. Воспалительные заболевания органов мочевой системы. Актуальные вопросы: учеб. пособие для врачей / О. Б. Лоран, Л.А.Синякова.- М.: МИА,2008.- 88 с
8. Восстановление биоустойчивости при сепсисе / Г.А. Шифрин, М. Л. Горенштейн. - Киев, 2004. - 300 с.
9. Вроджені вади сечових шляхів у дітей / О.Ф. Возіанов, Д.А. Сеймівський, В.Є. Бліхар. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. - 220 с.
- 10.Геммогрой / Г.И. Воробьев, Ю.А. Шельгин, Л.А. Благодарный. – Москва: Издательство «Литтерра», 2010. - 200 с.
- 11.Гемостаз и герметизация швов (операции на внутренних органах) / В. А. Попов. - М.: ГЭОТАР-Медиа, 2008. - 320 с.
- 12.Гнойно-септические осложнения острых хирургических заболеваний у детей / В. Г. Цуман, А. Е. Машков. - М.: Медицина, 2005. - 287 с.
- 13.Детская хирургия. Клинические разборы: Руководство для врачей / Под ред. проф. А.В. Гераськина. - ГЭОТАР-Медиа, 2011. - 216 с.
- 14.Диагностика и лечение стеноза пищевода у детей / Д.Ю. Кривченя, А.Г. Дубровин, С.А. Андреещев. – Киев.: Лига-Информ, 2008. - 182 с.
- 15.Диагностика и хирургическое лечение изолированного и сочетанного эхинококкоза легких у детей / В.Н. Бурыгин. - М.: Литтерра, 2006. - 167с.
- 16.Инфекции в хирургии : рук. для врачей / В. К. Гостищев. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 768 с.
- 17.Клиника, диагностика и консервативное лечение врождённого вывиха бедра у детей / Ерекешов А.Е., Разумов А.А., Кузьмин В. Д., Карабекова Р. А., Нуржанов Р.Б. - "Астана", 2002. – 151 с.
- 18.Клиническая хирургия: нац. рук.: в 3 т. Т. 2 / под ред. В. С. Савельева, А. И. Кириенко; АСМОК. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2009. - 832 с.
- 19.Комплексне лікування гострого гематогенного остеомієліту у дітей / Ю.П. Кукуруза, П.С. Русак. - Житомир: Видавець Костенко, 2004. - 140 с.
- 20.Лапаростомия. Лечение хирургических заболеваний живота методом открытого ведения брюшной полости / А. Ф. Бузунов. - М.: Практическая медицина, 2008. - 208 с.
- 21.Медицинская реабилитация детей с врождённым вывихом бедра и дисплазией тазобедренного сустава / Ерекешов А.Е., Разумов А.А., Кузьмин В. Д. - «Астана» Республика Казахстан, 2002. – 93с.
- 22.Невостребованные хирургические мысли / Б. С. Брискин. - М. :Литтерра, 2006. - 272 с.
- 23.Нестандартные операции в абдоминальной онкологии / Ш. Х. Ганцев, В. В. Плечев, К. Ш. Ганцев. - М.: МИА, 2007. - 288 с.
- 24.Новорожденные высокого риска: новые диагностические и лечебные технологии: практ. рук. / под ред. В. И. Кулакова, Ю. И. Барашнева. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2006. - 528 с.

25. Оперативное лечение врождённого вывиха бедра у детей младшего возраста сустава / Разумов А. А., Разумов С.А. - «Астана» Республика Казахстан, 2002. – 52с.
26. Оптимизация консервативного лечения врожденного вывиха бедра у детей / Кузьмин В. Д. - «Астана», Республики Казахстан, 2005. – 133с.
27. Очерки гнойной хирургии / Войно-Ясенецкий В. Ф. (Архиепископ Лука). - 4-е изд. - М. : Бином, 2008. - 720 с.
28. Патология червеобразного отростка / В.А. Пронин, В.В. Бойко. - Х.: СИМ, 2007. - 271 с.
29. Переломы костей предплечья у детей / под ред. Н.П. Шастин, В.П. Немсадзе – М.: «Гео», 2009. – 320 с.
30. Руководство по интенсивной терапии / Е. А. Гордиенко, А. А. Крылов. - 4-е изд. - СПб. : Гиппократ, 2006. - 328 с.
31. Сепсис в начале XXI века. Классификация, клинко-диагностическая концепция и лечение. Патолого-анатомическая диагностика: практ. рук. / под ред. В. С. Совельева, Б. Р. Гельфанда ; РАСХИ. - М.: Литтера, 2006. - 176 с.
32. Синдром нарушения выделительной функции кишечника у детей / И. Н. Григович, Ю. Г. Пятноев, А. А. Иудин, А. В. Тимонина. - ПетрГУ, 2007. - 93 с.
33. Торакальная хирургия : руководство для врачей / [Л.Н. Бисенков, Н.В. Бебия, С.В. Гришаков и др.]; под ред. Л.Н. Бисенкова. — Санкт-Петербург: Издательство «Гиппократ», 2004. — 1918с.
34. Учебное пособие по детской хирургии: под ред. проф. Лосева А.А. - Одесса, 2009. - 265с.
35. Хирургические болезни детского возраста : учебник в 2 т. / [под ред. Исакова Ю.Ф.].— М : ГЭОТАР-МЕД, Т.1. — 2004. — 632с.
36. Хирургические инфекции: практ. рук. / под ред. И. А. Ерюхина, Б. Р. Гельфанда, С. А. Шляпникова, предисл. В. С. Савельева. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.:Литтерра, 2006. - 736 с.